

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SO del. Bohdan Bieniek

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 lipca 2013 r. w B.

sprawy z wniosku J. A.

przy udziale zainteresowanej E. A.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie obowiązku opłacenia dodatkowej składki na ubezpieczenie emerytalno - rentowe rolników od dnia 1 marca 2011r.

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt IV U 1077/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołanie w zakresie dotyczącym obowiązku opłacania dodatkowej składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe za J. A. i E. A. za okres od 1 marca 2011 r. do 8 grudnia 2011 r.;

II. zasądza od J. A. na rzecz Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w O.) kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w O. P. Terenowa w L.) stwierdził obowiązek opłacania dodatkowej składki miesięcznej na ubezpieczenie emerytalno-rentowego od dnia 1 marca 2011 r. w stosunku do J. A. i jego żony E. A.. W uzasadnieniu tej decyzji nadmieniono, iż w świetle decyzji Wójta Gminy K. z dnia 20.02.2012 r. (w sprawie wymiaru podatku rolnego na 2012 r.) oraz pisma Urzędu Gminy K. J. A. prowadzi działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym powierzchni 51,3212 ha. Wielkość gospodarstwa uzasadnia stosownie do art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 z. zm.) zobowiązanie do opłaty dodatkowej składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowej w wysokości 12 % emerytury podstawowej.

We wniesionym od tej decyzji odwołaniu J. A. zarzucił błędne ustalenie okoliczności faktycznych przyjętych za podstawę decyzji. Odwołujący się podniósł w tym zakresie, iż zawarł w dniu 20 września 2010 r. w S. umowę poddzierżawy z W. C. , zarejestrowaną w ewidencji gruntów za nr (...) (w Starostwie Powiatowym w L.) od 9 grudnia 2011 r., która to umowa została potwierdzona w Kancelarii Notarialnej A. M. (1) dnia 27 października 2011 r.

W odpowiedzi na odwołanie rolniczy organ rentowy podniósł, iż w związku z przedłożeniem Kasie przez odwołującego się w dniu 5 kwietnia 2012 r. umowy dzierżawy z dnia 20 września 2010 r. zawartej z A. M. (2), umowy poddzierżawy z dnia 20 września 2010 r. zawartej z W. C., zarejestrowanych od dnia 9 grudnia 2011 r. oraz przedłożenia aneksu do umowy poddzierżawy z dnia 20 września 2010 r. zarejestrowanego w ewidencji gruntów w dniu 5 kwietnia 2012 r. – organ w dniu 12 kwietnia 2012 r. wydał decyzję stwierdzającą ustanie obowiązku opłacania dodatkowej składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe od dnia 9 grudnia 2011 r. uznając, iż od tego dnia małżonkowie A. prowadzili działalność rolniczą na gruntach poniżej 50 ha przeliczeniowych. Zaskarżona decyzja z dnia 20 marca 2012 r. pozostaje zatem w mocy co do okresu od dnia 1 marca 2011 r. do 8 grudnia 2011 r. i w tym zakresie rolniczy organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań (k. 5).

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20 marca 2012 r. w ten sposób, iż stwierdził, że w okresie od 1 marca 2011 r. do 8 grudnia 2011 r. nie istniał obowiązek opłacania dodatkowej miesięcznej składki za J. i E. A.. U podstaw tego wyroku legły następujące ustalenia faktyczne: J. A. wraz z małżonką prowadzą działalność rolniczą i podlegają z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu rolników. W dniu 20 września 2010 r. w K. J. A. zawarł umowę dzierżawy z A. M. (2), na podstawie której stał się dzierżawcą całej działki nr (...) o pow. 9,90 ha i 13 ha z działki (...) położonych w S. , gmina K. . Umowa ta została zarejestrowana w Starostwie Powiatowym w L. pod nr (...) w dniu 9 grudnia 2011 r.

W tej samej dacie 20 września 2010 r. J. A. zawarł w S. umowę poddzierżawy gruntów rolnych z W. C. dot. działek (...)/, (...) która została zarejestrowana w Starostwie Powiatowym w L. w dniu 9 grudnia 2011 r.

W dniu 8 marca 2012 r. Urząd Gminy w K. poinformował rolniczy organ rentowy, z dniem 1 marca 2011 r. nastąpiło zwiększenie powierzchni gospodarstwa rolnego małżonków A. do powyżej 50 ha przeliczeniowych (51,3212 ha). W następstwie tego zapadła zaskarżona decyzja z dnia 20 marca 2012 r. przewidująca obowiązek opłaty dodatkowej składki od dnia 1 marca 2011 r.

4 kwietnia 2012r. do KRUS wpłynęło oświadczenie J. A., że aktualnie posiada on 47,934 ha przeliczeniowych wraz z umową dzierżawy zawartą w dniu 4 kwietnia 2012 r. z A. M. (2) i aneksem z dnia 4 kwietnia 2012 r. do umowy z dnia 20 września 2010 r. Aneks zmieniał okres trwania umowy (do dnia 31.10.2021 r.), dodawał zgodę wydzierżawiającej na poddzierżawę oraz precyzował pkt 2. umowy wskazując, iż przedmiotem jest cała działka (...)

5 kwietnia 2012 r. J. A. złożył z kolei umowę poddzierżawy z dnia 20 września 2010 r. zawartą z W. C. oraz aneks do tej umowy a dnia 4 kwietnia 2012r. W aneksie zmieniono okres trwania umowy przedłużając go do 31 października 2021 r.

Rozważając poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy nawiązał do przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 r. nr 193 , poz. 1287 ze zm), której art. 22 wskazuje obowiązek właścicieli i użytkowników nieruchomości zgłaszania właściwemu staroście wszelkich zmian danych objętych ewidencją gruntów i budynków w terminie 30 dni od dnia powstania tych zmian. Sąd Okręgowy wskazał też na art. 17 ust 4. pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników , który od dnia 1 października 2009r. przewiduje dodatkową składkę w przypadku prowadzenia działalności rolniczej na obszarze powyżej 50 ha przeliczeniowych, która podlega dłuższemu zwiększeniu przy przekroczeniu kolejnych progów powierzchni (150, 300 ha). Za bezsporne Sąd Okręgowy przyjął, iż od 9 grudnia 2012 r.(zapewne miał na myśli datę 9 grudnia 2011 r.) małżonkowie A. prowadzą działalność rolniczą na gruntach poniżej 50 ha przeliczeniowych, co odzwierciedla wydana w międzyczasie decyzja z dnia 12 kwietnia 2012 r. stwierdzającą ustanie obowiązku uiszczania dodatkowej składki od dnia 9 grudnia 2011 r.

Odwołując się do orzecznictwa sądowego Sąd Okręgowy wskazał, iż dominuje w nim pogląd traktujący obowiązek rejestrowania umów dzierżawy w sposób rygorystyczny. Oznacza to zdaniem Sądu Okręgowego, iż do uznania, że umowa dzierżawy spełnia wymogi przepisów o ubezpieczeniu społecznym jest koniecznym dokonanie jej zarejestrowania w ewidencji gruntów i budynków.

Wskazując zatem na fakt, iż umowa dzierżawy z dnia 20 września 2010 r. zawarta z A. M. (2) jak i umowa poddzierżawy zawarta w tej samej dacie z W. C. zostały zarejestrowane w dniu 9 grudnia 2011r. – brak jest podstaw do przyjęcia obowiązku uiszczania dodatkowej składki za okres sprzed tej daty czyli sprzed 9 grudnia 2011 r.

Z tych przyczyn Sad Okręgowy na zasadzie art. 477¹⁴ §2 k.p.c. dokonał zmiany zaskarżonej decyzji.

We wniesionej od tego wyroku przez rolniczy organ rentowy apelacji organ ten zarzucił

1. obrazę prawa materialnego tj. art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 z . zm.);

2. obrazę prawa procesowego tj.

a/ art. 232 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego mającego na celu ustalenie jaka okoliczność spowodowała zwiększenie od dnia 01.03.2011 r. powierzchni gospodarstwa małżonków A. powyżej 50 ha;

b/ art. 233 poprzez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów tj. pominięcie dowodu w postaci zaświadczenia Urzędu Gminy K. z dnia 8 marca 2012 r. i zastąpienie go subiektywną oceną Sądu, jakoby zwiększenie powierzchni gospodarstwa rolnego odwołującego i ustalenie wysokości składki dodatkowej nastąpiło w związku z umowa dzierżawy z dnia 20 września 2010 r.

Wskazując na powyższe apelacja wnosila o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Wniesiona apelacja jest zasadna.

Przede wszystkim należało zauważyć, iż przedmiotem postępowania odwoławczego jest jedynie okres ustalenia dodatkowej składki na ubezpieczenie społeczne od 1 marca do 8 grudnia 2011 r., bowiem zaskarżony wyrok zawiera rozstrzygnięcie tylko co do tego okresu. Okres po 8 grudnia 2011 r. objęty został już decyzją z dnia 12 kwietnia 2012 r., która stwierdziła ustanie obowiązku opłacania dodatkowej składki od dnia 9 kwietnia 2011 r. Decyzja ta wydana po wniesieniu odwołania ma charakter decyzji zamiennej w rozumieniu art. 477¹³ k.p.c. , uwzględnia ona bowiem odwołanie w zakresie dotyczącym okresu po dniu 8 grudnia 2011 r. Skutek procesowy tej decyzji winien znaleźć w zasadzie odzwierciedlenie w postanowieniu o umorzeniu postępowania w części uwzględniającej odwołanie w oparciu o art. 477¹³ k.p.c. będący przepisem szczególnym w stosunku do art. 355 k.p.c.

Zgodzić się trzeba z rolniczym organem rentowym, iż Sąd Okręgowy w sposób nie uczynił zadość wymogom art. 233 §1 k.p.c. przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 233 §1 k.p.c. zawiera nakaz - nie doznający wyjątku, aby wyrażona ocena w aspekcie wiarygodności dokonana była na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie oraz uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 r. IV CKN 1256/00 lex nr 80267; wyrok SN z dnia 26 stycznia 2000 r. III CKN 562/98 (...); postanowienie SN dnia 23 stycznia 2002 r. II CKN 691/99 LEX nr 54339, Prok.i Pr.-wkł. (...)). Tymczasem Sąd Okręgowy nie rozważył znajdujących się w aktach rentowych istotnych w sprawie dowodów z dokumentów urzędowych. Za taki bowiem dowód należy uznać zarówno decyzję Wójta Gminy K. z dnia 13 lutego 2012 r. wydaną w sprawie wymiaru podatku rolnego na 2012 r. (k.91 a.r.) jak i zaświadczenie Urzędu Gminy K. z dnia 8 marca 2012 r. (k.93a.r.) wskazujące na to, iż dnia 1 marca 2011 r. nastąpiło zwiększenie powierzchni gospodarstwa E. i. J. A. do 51,3212 ha przeliczeniowych. Wzrost dokumentu

urzędowego ma również odpowiedź udzielona organowi rentowemu w dniu 14 grudnia 2012 r. na jego pismo z dnia 12 grudnia 2012 r. przez Urząd Gminy w K. (k. 105 a.r.) w świetle której zdarzeniem, które spowodowało powiększeniu od dnia 1 marca 2011 r. powierzchni gospodarstwa rolnego małżonków A. do powyżej 50 ha przeliczeniowych było nabycie przez nich w drodze umowy- aktem notarialnym Nr (...)z dnia 1 marca 2011 własności 2,3202 ha przeliczeniowych. Jak wiadomo dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 §1 k.p.c. stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo poświadczane, a jednocześnie przerzuca ciężar dowodu wykazania, że oświadczenie organu, od którego pochodzi ten dokument jest niezgodne z prawdą na stronę zaprzeczającą. Oznacza to, prościej rzecz ujmując, iż ciężar dowodu tego, że od dnia 1 marca 2011 małżonkowie A. nie prowadzili działalności rolniczej na gruntach przekraczających 50 ha przeliczeniowych nie spoczywał na organie rentowym lecz na nich. Okoliczność tę mogli oni wykazać przedkładając organowi rentowemu zarejestrowane umowy dzierżawy (poddzierżawy) gruntów, które dawały podstawę do przyjęcia, iż w istocie zmniejszyli oni areal gruntów, na których prowadzili oni działalność rolniczą do poniżej 50 ha przeliczeniowych. W świetle jednak prawidłowych w tym zakresie ustaleń i rozważań Sądu Okręgowego zarówno umowę z 20 września 2010 r. zawartą z A. M. (2) jak i umowę poddzierżawy z tego samego dnia zawartą z W. C. zarejestrowali oni skutecznie w ewidencji gruntów w dniu 9 grudnia 2011 r. Słusznie Sąd Okręgowy przyjmuje, iż skutek rejestracji tych umów mógł nastąpić jedynie od tej daty, ale wobec pominięcia zaświadczeń urzędu Gminy Sądu Okręgowy wyprowadza z tego faktu błędne wnioski w kontekście obowiązku uiszczenia dodatkowej składki na ubezpieczenie społeczne. Tymczasem skoro dokument urzędowy potwierdza przekroczenia powierzchni 50 ha od dnia 1 marca 2011 r., a przedmiotowe umowy dzierżawy i poddzierżawy wywierały skutki w zakresie ubezpieczenia dopiero od dnia rejestracji, czyli od dnia 9 grudnia 2011 r., to skarżący nie zwolnili się z obowiązku uiszczenia dodatkowej składki i za okres od 1 marca 2011 do dnia 8 grudnia 2011r.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak na wstępie .

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z zm.).